

Oppiaineiden poliittinen perusta (ja vähän filosofinenkin)

POM Johdanto

3.9.2020

Matti Rautiainen

Pohdi aluksi itsenäisesti

Jatka lausetta

_____ opiskelu koulussa oli typerää, koska...

_____ opiskelu koulussa oli mielekästä, koska...

Toisen katseen metodi

Miksi koulu on?

Mikä koulussa on oppimisen arvoista?

Millainen koulu toteuttaa vastauksia edellä oleviin kysymyksiin?

Yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kasvatusta tai oppimisyhteisöt paikallisiin yhteisöihin ja niiden normeihin ja arvoihin kytkeytyvinä instituutioina, joihin vaikuttavat myös laajemmat yhteisölliset ja yhteiskunnalliset rakenteet ja reunaehdot. Hän kykenee tunnistamaan ja kriittisesti arvioimaan poliittisten, kulttuuristen, taloudellisten ja historiallisten tekijöiden vaikutuksia oppimiseen, oppilaisiin ja opetukseen sekä koulutuksen tasa-arvoisuuteen. Hänellä on taito tunnistaa ja kehittää kasvatusta ja kasvatustyhteisöjä koskevia arvoja ja käytänteitä.

Mitä meillä oli ennen oppiaineita?

Miksi on olemassa oppiaineita?

Historia auttaa ymmärtämään (koulu)kulttuurimme piirteitä ja pääsemään syyn äärelle

Monimutkaisempi yhteisöllinen elämä ja työnjako luo tarpeen muodolliselle koulutukselle

- Syntyy koulutettu eliitti
- Syntyvät ”koulut”
- Koulusta tulee yhteiskunnallinen instituutio, joka ylläpitää ja vahvistaa vallassa olevien ideologiaa ja tavoitteita

Isoja kulttuurisia juonteita koulumme ja oppiaineiden taustalla

- Antiikin käsitys ihmisestä ja tiedosta
- Kristillinen maailmankuva
- Valistuksen perintö
- Tasavaltalaisen demokratian synty
- Nationalismi (kansallisvaltioiden kehittyminen)
 - Huom1 Kansakulttuurit (itä – länsi)

Suomalaisen koulun syy

- Kiista koulun tarkoituksesta (Snellman vs. Cygnaeus)
– intressien erot!
- Uno Cygnaeuksen periaatteet:
 - Perustaidot ja tiedot (sivistyksen alkujyvä)
 - Yhteiskuntaan kasvaminen (yhteiskuntakelpoisuus)
 - Oman lahjakkuuden ymmärtäminen ja sen kehittäminen (yksilöllisyys)

Kun perussyy katoaa, jäävät oppiaineet

...oppiainet = keino toteuttaa koulun syyrä...

- Eli ensin syy muotoutuu oppiaineeksi
- Oppiaine puolestaan tarvitsee ammattitaitoisen opettajakunnan
- Opettajakunta puolestaan tarvitsee opinahjon, jossa kouluttaudutaan opettajaksi (yliopisto, joka antaa oppiaineen oikeutukselle tieteellisen perustelun)
- Oppiaineen opettajat puolestaan organisoituvat ammattiyhteisöksi (edunvalvontajärjestelmä)
- ➔ Sukupovien myötä syy ymmärtäminen katoaa, mutta syntynyt järjestelmä ja ajattelutapa omaksutaan (➔ sokeutuminen, toistetaan edellisen sukupoven toiminta kyseenalaistamattomasti (kuulantyyöntö, jokien opettelu))
- ➔ Meistä tulee sokeita syyllä ja kun koko yhteisö tulee sokeaksi, erilaisia näkemyksiä esittäneitä pidetään ”omituisina” tai pahimmillaan ”joukon pettureina”

Pohdi

Jatka seuraavaa lausetta...

Nykykoulusta poistetaan kaksi oppiainetta. Ne ovat _____ ja _____, koska...

...paluu alkuun

_____ opiskelu koulussa oli typerää, koska...

_____ opiskelu koulussa oli mielekästä, koska...

Vastaukset olivat taatusti yksilöllisesti erilaisia, mutta niissä yleensä on myös yhteisiä, jaettuja kokemuksia ja merkityksiä. Ne ovat tie kulttuurin ytimeen.